

2

Delenie obligácií v rímskom práve

o teoretický časopis pre otázky vedy
a práve v Slovenskej republike

iteľ: občianske združenie Štát a právo

ná rada:

r. h. c. prof. JUDr. Mojmir Mamojka, CSc.,

i redakčnej rady a výkonný riaditeľ občian-
lruzenia

prof. JUDr. Jaroslav Chovanec, CSc.,
seda redakčnej rady

omáš Korček, tajomník redakčnej rady

ojtech Agner

Ing. Ján Balga

habilit. Jozef Ciagwa, *Polská republika*

Dr. Ľubor Cibulka, CSc.

Ľudmila Číž

Ľubomír Dobrik, PhD.

Dr. Ján Drgonec, DrSc.

Mgr. Andrea Grušpíerová

g. Pavol Hrivík, CSc.

Dr. Jozef Králik, CSc.

Dr. Mojmir Mamojka, ml., PhD.

Dr. Igor Paluš, CSc.

r. h. c. prof. JUDr. Ing. Viktor Porada, DrSc.,

publika

avel Salák, PhD., *Česká republika*

Dr. Vladimír Segeš, PhD.

Dr. Vojtech Tkáč, CSc.

Dr. Vladimír Zoubek, CSc.,

publika

ef Žitník, PhD.

ý redaktor a člen redakčnej rady:

JUDr. Ing. Michal Turošík, PhD.

vá úprava:

ceata Vrzgulová

redakcie:

rávo, o. z.

3558868

Štát a právo

Jaroslav Chovanec: Profesor

Mojmir Mamojka šesťdesiatpäťročný 97

Vladimír Zoubek: Osmdesiatiny

Dr. h. c. prof. JUDr. Jaroslava Chovanec, CSc.,

optikou české a evropské státovědy

a teorie práva 99

Milan Hodás: Vplyv Magny Charty

Libertatum na vývoj ústavného práva 112

Róbert Jáger – Tomáš Gábriš: Osobný

a rodinný status na Veľkej Morave

vo svetle historicko-lingvistickej analýzy 122

Mojmir Mamojka: Typológia

obchodných záväzkov 138

Zoltán Valentovič: Základy dôkazného

práva v podmienkach Slovenskej republiky 146

Jana Bedlovičová: Rozhodovanie súdu

o osvedčení odsúdeného pri

podmienečnom odklade výkonu trestu 156

Júlia Ondrová: Princíp proporcionality

posudzovaných právnych úprav

v konaniach pred Ústavným súdom

Slovenskej republiky

a Ústavným súdom Českej republiky 165

Michal Turošík: Delenie obligácií

v rímskom práve 175

Piotr Szymaniec: Odlišné kultúry

a spravodlivosť: Idea spravodlivosti

Amartya Sena z pohľadu

súčasnej filozofie práva 183

Recenzie 201

Z vydaných publikácií 207

Profesor Mojmir Mamojka

šesťdesiatpäťročný

Profesor Mojmir Mamojka sa dožil 29. júla tohto roka 65 rokov života. Autor týmto pripomenutím sa chce touto cestou pripojiť k mnohým gratulantom k jeho životnému jubileu. Pritom mu praje pevné zdravie, šťastie v rodine a ďalšie úspechy v jeho náročnej a zodpovednej vedecko-pedagogickej práci, ako aj v spoločensko-politickom živote.

Profesor Mojmir Mamojka bol môj študent na Právnickej fakulte UK v Bratislave. Nejaký čas pôsobil v praxi a potom sa vrátil na Právnickú fakultu UK a pôsobil ako asistent, docent a profesor obchodného práva. Takto sme sa stali spolupracovníci a priatelia. Teda od jeho nástupu na Právnickú fakultu UK úzko spolupracujeme po dnes.

Prof. JUDr. Mojmir Mamojka, CSc. et. Mult. Dr. h. c., patrí už roky medzi najvýraznejšie osobnosti nielen vedecko-pedagogického, ale v ostatných rokoch aj spoločensko-politického života. Od roku 1999 je profesorom obchodného práva. Z odboru najmä obchodného práva je autorom desiatich monografií a viac ako 150 odbornovo-vedeckých článkov, za ktoré získal niekoľkých ocenení vrátane Slovenského literárneho fondu. Taktiež je autorom niekoľko desiatok vedecko-popularizovaných článkov. V súčasnosti vykonáva funkciu dekana Právnickej fakulty UMB v Banskej Bystrici.

Ďalej treba spomenúť ďalšie významné skutočnosti z jeho vedecko-pedagogického a politicko-spoločenského života. Profesor Mojmir Mamojka v rokoch 1997 – 2003 bol dekanom Právnickej fakulty UK v Bratislave, v rokoch 2004 – 2006 dekanom Právnickej fakulty UMB v Banskej Bystrici. Okrem toho pôsobil a aj doteraz pôsobí ako člen viacerých vedeckých rád právnických fakúlt a slovenských univerzít. Ďalej môžeme uviesť, že v rokoch 2002 – 2007 bol členom Súdnej rady Slovenskej republiky, v rokoch 2006 – 2010 poslancom NR SR a predsedom jej ústavnoprávneho výboru a od roku 2012 až dodnes je opäť poslancom NR SR a predsedom výboru pre vzdelanie a vedu, mládež a šport. Pritom viac rokov je aktívnym advokátom zapísaným v Advokátskej komore SR. Taktiež je aktívnym členom viacerých rozhodcovských súdov. Okrem toho je dlhoročným aktívnym členom Matice slovenskej a taktiež predsedom jej legislatívnej komisie.

Profesor Mojmir Mamojka je národovec a signatár Memoranda 61 krokov k slovenskej identite – Zvrchované Slovensko (október 1990) a návrhu Deklarácie o zvrchovanosti Slovenskej republiky (r. 1991).

Na záver nášho stručného laudácia mu jeho autor a členovia redakčnej rady časopisu Štát a právo, ktorej je predsedom a ktorého je spoluzakladateľom, mu prajú pevné zdravie, šťastie v rodine a ďalšie úspechy vo vedecko-pedagogickom a spoločensko-politickom živote z príležitosti jeho životného jubilea a taktiež gratulujú k zís-

Rozhodovanie súdu o osvedčení odsúdeného pri podmiennečnom odklade výkonu trestu

Jana Bedlovičová *

Abstrakt:

Cieľom predloženého článku je reflektovať súčasný právny stav týkajúci sa osvedčenia odsúdeného podľa § 50 Trestného zákona, a zároveň poukázať na súvisiacu judikatúru. Obsah článku sa delí na viaceré sekcie, a to úvod, v ktorom je čitateľ stručne uvedený do problematiky, za ktorým nasleduje časť s názvom K pojmu osvedčenia odsúdeného, v ktorom sa autorka venuje samotnému pojmu, jeho obsahu a definícii. V časti Hmotnoprávne východiská pre osvedčenie odsúdeného sú priblížené hmotnoprávne podmienky pre rozhodnutie súdu o osvedčení odsúdeného, pričom hlbšie sa zaoberá pojmami riadny život, plnil uložené obmedzenia a povinnosti atď. V časti Postup súdu pri osvedčení odsúdeného je zosumarizovaný procesný postup rozhodujúceho orgánu, a to od skúmania podmienok pre osvedčenie až po samotné rozhodnutie. V poslednej časti autorka sumarizuje zistené poznatky.

Kľúčové slová:

osvedčenie, odsúdený, súd, skúšobná doba, riadny život

Court decision on the certification of the convict at conditional suspension of sentence

Abstract:

The main purpose of presented article is to reflect current legal status of attestation of the sentenced person according to § 50 of Penal code. This article is divided into few section. The first, The introduction shortly introduce the main idea of the article. The second section is to deal with some basic terms of attestation of the sentenced person like a "life according to law", „fullfil some limitations and orders which were enjoined by court" etc. The next section discusses of process of investigation of court about behavior of sentenced person in trial period and process of making the final decision. The article is the finished by summarizing all knowledge mentioned in this work.

Key words:

attestation, the sentenced person, court, trial period, life according to law

Mgr. Jana Bedlovičová, vyššia súdna úradníčka, Okresný súd Banská Bystrica, externá doktorandka, Právnická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Úvod

Rozhodovanie súdu o osvedčení odsúdeného je upravené tak v zákone č. 300/2005 Z. z. Trestnom zákone (ďalej len Trestný zákon) a v zákone č. 301/2005 Z. z. Trestnom poriadku (ďalej len Trestný poriadok). Kým Trestný zákon ustanovuje podmienky osvedčenia odsúdeného z hmotného hľadiska, t. j. uvádza, aké konkrétne podmienky musí odsúdený splniť, aby súd rozhodol o jeho osvedčení, Trestný poriadok upravuje proces rozhodovania súdu, ktorého finálnym výsledkom je rozhodnutie o osvedčení odsúdeného.

K pojmu osvedčenie odsúdeného

Pojem osvedčenie odsúdeného nie je sám ako taký definovaný ani v Trestnom zákone ani v Trestnom poriadku. Osvedčením odsúdeného môžeme rozumieť deklaratórne rozhodnutie súdu, ktorým sú konštatuje, že odsúdený v skúšobnej dobe, ktorá mu bola uložená buď odsudzujúcim rozsudkom, resp. trestným rozkazom viedol riadny život a riadne vykonal iné uložené sankcie a plnil uložené obmedzenia a povinnosti. Pre osvedčenie odsúdeného je teda predpokladom predošlé rozhodnutie súdu, v ktorom bola odsúdenému uložená skúšobná doba, a teda tým mu bolo umožnené, aby v presne vymedzenom úseku dokázal súdu, že dokáže viesť riadny a hlavne beztrestný život, čoho pozitívnym výsledkom pre odsúdeného je skutočnosť, že svoj podmiennečne odložený trest odňatia slobody nebude musieť vykonať v ústave na výkon trestu odňatia slobody. Vzhľadom na uvedené by sa teda mohla odvodiť aj definícia skúšobnej doby, čo by mohla predstavovať v rozhodnutí súdu a v medziach zákona stanovený časový úsek, počas ktorého má odsúdený viesť riadny život, aby nenastali zákonom predpokladané následky uvedené pre prípad jej nedodržania.

Uvedený pojem nie je možné zamieňať si s pojmom zahľadanie odsúdenia. Z hľadiska finálneho výsledku, a teda, že sa na páchatela hľadí, ako keby nebol odsúdený, je možné badať určité podobnosti týchto dvoch inštitútov, avšak zahľadanie odsúdenia sa od osvedčenia podmiennečne odsúdeného líši tým, že východiskovou situáciou pre zahľadanie odsúdenia je fakt, že odsúdený bol vo výkone trestu odňatia slobody, čo je aj najčastejším dôvodom pre zahľadanie odsúdenia, resp. mu bol trest odpustený alebo výkon tohto trestu bol premlčaný. Z dikcie zákona vyplýva, že po výkone trestu odňatia slobody, odpustení trestu, resp. premlčania jeho výkonu sa skúšobná doba v rozhodnutí súdu neurčuje, avšak túto funkciu plní doba uvedená v § 92 odsek 1 Trestného zákona odstupňovaná v závislosti od závažnosti trestnej činnosti. Po uplynutí doby uvedenej § 92 odsek 1 Trestného zákona súd môže zahladiť odsúdenie, pričom rovnako ako pri osvedčení podmiennečne odsúdeného skúma, či viedol odsúdený riadny život. Pri inštitúte zahľadania odsúdenia dal zákonodarcia široký priestor na voľnú úvahu, či tomu ktorému odsúdenému odsúdenie zahladiť, a nedáva žiadnu povinnosť, kedy tak musí urobiť. Naopak, pri osvedčení podmiennečne odsúdeného Trestný zákon stanovuje súdu lehotu, do ktorej má rozhodnúť o osvedčení odsúdeného, resp. o neosvedčení a nariadení trestu, alebo o predĺžení skúšobnej doby. V tejto

lehote má súd skúmať, či v danej veci sú splnené podmienky na vydanie jedného z vyššie uvedených rozhodnutí. Ak to však v uvedenej dobe bez zavinenia podmienčne odsúdeného nestihne, v tom prípade sa má za to, že sa odsúdený osvedčil, a to aj v prípade, že spáchal trestný čin v skúšobnej dobe. V tomto prípade, teda na rozdiel od zahľadania odsúdenia, môže k osvedčeniu odsúdeného dôjsť ex lege, o čom sa vyhotoví úradný záznam. Z toho teda vyplýva zodpovednosť súdu za to, aby o osvedčení, resp. neosvedčení odsúdeného rozhodol včas a aby osobám, ktoré aj napriek odsúdeniu pokračovali v trestnej činnosti, bol trest nariadený a aby ho aj vykonal.

Hmotnoprávne východiská pre osvedčenie odsúdeného

Ustanovenie o osvedčení podmienčne odsúdeného sa v Trestnom zákone nachádza v druhej hlave, v treťom diele, a to presnejšie v § 50 pre osvedčenie podmienčne odsúdeného.

Podľa § 50 odsek 4 ak odsúdený viedol v skúšobnej dobe riadny život a riadne vykonal iné uložené sankcie a plnil uložené obmedzenia a povinnosti, súd vysloví, že sa osvedčil; inak nariadi nepodmienečný trest odňatia slobody, a to prípadne už v priebehu skúšobnej doby. Výnimočne môže súd vzhľadom na okolnosti prípadu ponechať podmienčne odsúdenie v platnosti, hoci odsúdený konaním spáchaným v skúšobnej dobe dal príčinu na nariadenie výkonu trestu, a súčasne môže:

- a) ustanoviť nad odsúdeným probačný dohľad,
- b) primerane predĺžiť skúšobnú dobu, nie však viac ako o dva roky, pričom nesmie prekročiť hornú hranicu skúšobnej doby ustanovenej v odseku 1, alebo
- c) ustanoviť doteraz neuložené primerané obmedzenia alebo primerané povinnosti uvedené v § 51 ods. 3 a 4, smerujúce k tomu, aby viedol riadny život.

Pojem skúšobná doba bol už definovaný v úvode tohto článku. Zákon pripúšťa uloženie skúšobnej doby v rozmedzí 1 až 5 rokov. Hranica päť rokov je pre skúšobnú dobu maximálnou, ktorú nie je možné prekročiť ani v prípade, ak súd ponechá v platnosti podmienčne odsúdenie za zákonom stanovených podmienok a primerane predĺži skúšobnú dobu. Uloženie dlhšej skúšobnej doby ako je zákonom ustanovené by bolo rozhodnutím protiprávnym a neprimerane by zasahovalo do osobnej sféry odsúdeného. Skúšobná doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, resp. trestného rozkazu. Trestný zákon, resp. Trestný poriadok neumožňuje odsúdenému požiadať o odklad skúšobnej doby, ako je to napríklad pri odklade výkonu trestu. Uloženie skúšobnej doby nie je trestom pre odsúdeného, ale skôr príležitosť preukázať, že dokáže viesť riadny život a uloženému trestu sa vyhnúť.

V rozhodnutí, ktorým sa podmienčne odkladá výkon trestu, môže súd uložiť, aby plnil obmedzenia a povinnosti. Demonstratívny výpočet obmedzení je uvedený v § 51 odsek 3 a demonstratívny výpočet povinností je uvedený v § 51 odsek 4 Trestného zákona.

„Obmedzenia a povinnosti sú uvedené len demonštratívne, súd preto môže s ohľadom na konkrétne okolnosti rozhodnúť aj o iných obmedzeniach alebo povinnostiach,

musia však byť uvedené vo výroku rozsudku a takým spôsobom, aby boli dostatočne určiteľné a kontrovateľné. Uložené obmedzenia a povinnosti by mali byť primerané uloženému trestu s predovšetkým by mali mať súvis so spáchanou trestnou činnosťou. Obmedzenia a povinnosti by nemali nadmerne obmedzovať páchatela do takej miery, že by to podstatným spôsobom vylučovalo zmysel podmienčného odkladu trestu.“¹ Z uvedeného vyplýva, že súd v rozsudku, resp. v trestnom rozkaze uvedie obmedzenie alebo povinnosti s presným a konkrétnym vymedzením znakov tak, aby výkon týchto obmedzení alebo povinností nebol zameniteľný a nedošlo k omylu pri ich plnení. Napr. pri povinnosti „nahradiť v skúšobnej dobe spôsobenú škodu“ je potrebné uviesť výšku škody, ktorá má byť nahradená a dostatočne charakterizovanú osobu tak, aby nemohla byť s nikým zamenená, ktorej má byť škoda nahradená. Takýmito charakteristickými znakmi sa rozumejú meno a priezvisko poškodeného, dátum narodenia, prípadne aj jeho bydlisko. V prípade, že poškodeným je právnická osoba, uvedie sa obchodné meno, IČO a adresa sídla spoločnosti, prípadne aj osoba, ktorá je za spoločnosť oprávnená konať.

Zo znenia zákona, a to konkrétne časti vety § 50 odsek 4 Trestného zákona „plní uložené obmedzenia a povinnosti“ vyplýva, že odsúdený na to, aby sa osvedčil, musí uložené obmedzenia a povinnosti plniť, avšak nevyžaduje sa ich úplné splnenie. Zákonodarca v uvedenej vetnej konštrukcii dal priestor na výnimočné okolnosti, za ktorých síce odsúdený v skúšobnej dobe riadne plní uložené obmedzenia a povinnosti, ale k ich úplnému splneniu z nejakých dôvodov nedôjde. Podporným pilierom pre vyššie uvedené je aj uznesenie Okresného súdu Pezinok, zo dňa 16. 06. 2010, ktorého právna veta znie: „Pokiaľ ide o plnenie povinnosti, ktorá je uložená súdom a ktorú má odsúdený plniť počas skúšobnej doby podmienčného odsúdenia, musí súd vychádzať zo znenia ustanovenia § 50 odsek 4 Trestného zákona, ktoré stanovuje, že na osvedčenie sa v skúšobnej dobe podmienčného odsúdenia je potrebné, aby odsúdený plnil (teda nie splnil) povinnosti uložené odsúdenému v skúšobnej dobe súdom, t. j. sa vyslovenie osvedčenia nie je nevyhnutné nutné, aby pri každom type uloženej povinnosti musel odsúdený každú povinnosť aj úplne splniť už v skúšobnej dobe. Záleží na tom, aká povinnosť je odsúdenému uložená a čo je jej účelom (cieľom).“² V uvedenom rozhodnutí sa súd zaoberal osvedčením odsúdeného, ktorý bol trestným rozkazom Okresného súdu Pezinok uznaný vinným zo spáchania prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 odsek 1 Trestného zákona a uložil mu trest odňatia slobody v trvaní šesť mesiacov s podmienčným odkladom výkonu trestu na skúšobnú dobu v trvaní osemnásť mesiacov a zároveň mu uložil povinnosť (príkaz) uhradiť v skúšobnej dobe zameškané výživné. Uvedené výživné odsúdený riadne plnil, avšak z objektívnych príčin celú sumu výživného uhradiť nemohol. Súd v odôvodnení uznesenia uviedol, že ak odsúdený, ktorému bola uložená povinnosť uhradiť v skúšobnej dobe podmienčného odsúdenia zameškané výživné, neuhradí úplne a celkom (do posled-

1 Čentéš, J. a kolektív: Trestný zákon, Veľký komentár. Bratislava : Eurokódex, 2013. s. 108.

2 <http://www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a38-osvedcenie-sa-odsudeneho-v-skusobnej-dobe-podmienecneho-odsudenia>.

ného centa) dlžné výživné, ktoré je uvedené v skutkovej vete právoplatného rozhodnutia súdu, a to do uplynutia skúšobnej doby, neznamená to a priori a automaticky, že súd musí rozhodnúť o neosvedčení sa odsúdeného v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia. Takýto formálny postup súdu by popieral účel podmiennečného trestu so stanovením povinnosti uhradiť dlžné výživné, lebo jeho podstatou bolo a je vytvoriť podmienky na riadne a pravidelné hradenie výživného do budúcnosti a zároveň vytvoriť podmienky na hradenie zameškaného výživného, ktoré nebolo uhradené v minulosti.³ Z uvedeného vyplýva, že súd má skúmať nielen to, či boli uložené obmedzenia a povinnosti splnené, ale aj na to, či ich odsúdený riadne plnil, aké okolnosti zapríčinili, že ich odsúdený nemohol úplne splniť a či by nariadenie výkonu trestu nezmarilo účel uloženej povinnosti, resp. obmedzenia.

Na to, aby sa odsúdený mohol v skúšobnej dobe osvedčiť, je potrebné, aby viedol riadny život. Pojem riadny život je pojmom vo veľkej miere vágnym a v Trestnom zákone alebo v Trestnom poriadku nie je definovaný. Možno ho chápať v širšom zmysle slova a v užšom zmysle slova. V širšom zmysle slova možno rozumieť, že odsúdený vedie riadny život, ak odsúdený nespáchal žiaden protiprávny čin, pracuje alebo sa preukázateľne uchádza o zamestnanie, a svoj život vedie v súlade s morálnymi hodnotami svojho sociologického prostredia. Pre potreby osvedčenia odsúdeného v skúšobnej dobe je však potrebné skúmať odsúdeného z hľadiska užšieho ponímania slovného spojenia „riadny“ život. Je to aj z toho dôvodu, že skúmanie života odsúdeného zo širšieho ponímania by bolo neprimeraným zásahom do osobnej sféry odsúdeného a predstavovalo by aj neprimeranú administratívnu záťaž pre súdy. Pri definovaní pojmu „riadny život“ z hľadiska užšieho zmyslu slova je možné vychádzať z viacerých zdrojov. Judikatúra uvádza, že „jedným zo základných znakov riadneho života pracujúceho človeka je dodržiavanie právneho poriadku. Ak podmiennečne odsúdený v skúšobnej lehote závažným spôsobom poruší právne normy, najmä tým, že spácha úmyselný trestný čin, svedčí to spravidla o tom, že sa neosvedčil, že podmiennečné odsúdenie nesplnilo svoj cieľ a že podmiennečný odložený trest treba vykonať.“⁴ V § 418 odsek 1 Trestného poriadku zákon uvádza, ktoré skutočnosti je potrebné o odsúdenom zistiť predtým, ako súd rozhodne o tom, že sa odsúdený osvedčil. Súdom okrem toho, či odsúdený spáchal trestný čin alebo bolo voči odsúdenému začaté trestné stíhanie, zisťuje aj skutočnosť, či bol v skúšobnej dobe postihnutý za obdobný priestupok. Z vyššie uvedeného je teda možné odvodiť, že odsúdený v skúšobnej dobe vedie riadny život (v užšom zmysle slova) ak počas súdom stanovenej doby nespáchal žiadny trestný čin alebo obdobný priestupok k trestnému činu, za ktorý bol odsúdený. Obdobným priestupkom sa rozumie priestupok, ktorý je charakterovo obdobný spáchanému trestnému činu, a teda ohrozuje druhovo rovnaký spoločenský záujem chránený Trestným zákonom a zákonom o priestupkoch. Konkrétnym prípadom je protiprávny čin krádeže, ktorý v niektorých prípadoch nemusí dosahovať charakter trestného činu (keď je škoda 266,- eur a menej a nie je dôvod na použitie ustanovenia

3 <http://www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a38-osvedcenie-sa-odsudeneho-v-skusobnej-dobe-podmienecneho-odsudenia>.

4 R 41/1973.

§ 212 odsek 2 Trestného zákona), ale priestupku. Rovnako ak bol odsúdený uznaný vinným zo spáchania trestného činu § 289 Trestného zákona ohrozenia pod vplyvom návykovej látky, keď viedol motorové vozidlo v stave vylučujúcu spôsobilosť a teda pod vplyvom alkoholu, obdobným priestupkom bude priestupok spáchaný v oblasti dopravy.

Trestný zákon stanovuje ročnú lehotu, aby súd rozhodol o osvedčení podmiennečne odsúdeného. V Prípade, ak súd v stanovenej lehote o osvedčení odsúdeného nerozhodne a odsúdený na tom nemá vinu, osvedčenie odsúdeného nastáva ex lege, teda zo zákona. Skutočnosťou, že sa odsúdený v priebehu skúšobnej doby, prípadne jedného roka od jej uplynutia nachádza vo väzbe v inej veci alebo vykonáva trest odňatia slobody, sama osebe nezakladá jeho vinu na tom, že súd do jedného roka od uplynutia skúšobnej doby nerozhodol o tom, že sa osvedčil.⁵

Výnimočnú situáciu pripúšťa však Trestný zákon v § 50 odsek 6, ktorý hovorí, že sa rovnako má za to, že sa odsúdený osvedčil, ak súd do dvoch rokov od uplynutia skúšobnej doby neurobil rozhodnutie v zmysle § 50 odsek 4 bez toho, že by odsúdený mal na tom vinu v prípade, ak sa proti odsúdenému vedie v skúšobnej dobe trestné stíhanie pre iný trestný čin. Súdom nemôže rozhodnúť o tom, že podmiennečne odsúdený trest odňatia slobody vykoná len na základe zistenia, že odsúdený je stíhaný za trestnú činnosť, ktorú mal spáchať v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia. Súdom je povinný vyčkáť na ukončenie tohto stíhania, ak nie sú iné dôvody na rozhodnutie o tom, že podmiennečne odložený trest vykoná.⁶ Predĺžená lehota podľa § 50 odsek 6 Trestného zákona teda dáva priestor na to, aby aj v prípade, ak sa proti odsúdenému vedie trestné stíhanie, ku ktorému ukončeniu z hľadiska náročnosti vyšetrovania nemusí dôjsť v ročnej lehote, mohlo byť v prípade, že trestná vec bude právoplatne skončená do dvoch rokov od uplynutia skúšobnej doby, prihliadnuť na jeho výsledok, a to v prospech, alebo neprospech odsúdeného. To, že sa odsúdený osvedčil, nastane ex lege aj vtedy, ak uplynie aj dvojročná lehota od uplynutia skúšobnej doby a trestné stíhanie pre iný trestný čin nebolo skončené, za podmienky, že odsúdený na tom nemal vinu (napr. že úmyselne a zbytočne nepredlžoval trestné stíhanie). V uvedenom sa odzrkadľuje základná zásada trestného konania, a to zásada prezumpcie neviny, lebo len skutočnosť, že sa voči odsúdenému vedie trestné stíhanie, nesmie zakladať domnienku, že odsúdený ďalší trestný čin, pre ktorý je trestné stíhanie vedené, spáchal. Polemickou zostáva otázka, ako by mal súd postupovať v prípade, že ďalšia vec odsúdeného bola skončená odklonmi trestného konania, napr. zmierom alebo podmiennečným zastavením trestného stíhania. Je to polemické z toho dôvodu, že síce ďalšie trestné stíhanie odsúdeného je ukončené, avšak konečným rozhodnutím nie je výrok o vine odsúdeného, ale to, že sa trestné stíhanie zastavuje. Jednou z podmienok pre podmiennečné zastavenie trestného stíhania a schválenie zmieru a zastavenie trestného stíhania je fakt, že obvinený vyhlási, že spáchal skutok, za ktorý je stíhaný, a nie sú dôvodné pochybnosti o tom, že jeho vyhlásenie bolo vykonané slobodne vážne a zrozmiteľne. Teda o otázke viny v tomto prípade nerozhoduje súd, ale obvinený sa sám

5 R 9/1989.

6 R 12/1980.

k spáchaniu skutku prizná. Podľa názoru autorky by v tom prípade súd mal prihliadať aj na takto skončenú trestnú vec tým spôsobom, že odsúdený v skúšobnej dobe nevedol riadny život, a teda sa neosvedčil. Z priznania odsúdeného vyplýva, že sa dopustil protiprávnej činnosti, za ktorú by však v prípade, že by bol súdom uznaný vinným, bol aj potrestaný. Rovnako ani v § 50 odsek 6 nie je uvedené, akým spôsobom má byť trestná vec skončená pre to, aby súd mohol o osvedčení odsúdeného rozhodnúť, teda, či má byť odsúdený uznaný vinným/ nevinným, resp. či môže byť trestné stíhanie ukončené iným spôsobom. Skutočnosť, ako bude súd alebo prokurátor podstupovať, si vyrieši ako predbežnú otázku. Je potrebné však dodať, že rozhodovacia činnosť jednotlivých súdov a prokuratúr sa môže líšiť.

Postup súdu pri osvedčení odsúdeného

Postup súdu pri rozhodovaní o osvedčení odsúdeného je upravený v § 420 v spojení s § 418 a 419 Trestného poriadku. Paragraf 420 Trestného poriadku uvádza, že pri výkone trestu odňatia slobody, ktorého výkon bol podmienene odložený, postupuje súd primerane ako pri výkone trestu odňatia slobody, ktorého výkon bol podmienene odložený s probačným dohľadom.

Súd ešte počas skúšobnej doby sleduje správanie podmienene odsúdeného a zisťuje, či vedie riadny život. To skúma najmä prostredníctvom dožiadaní na orgány štátnej správy alebo obec a záujmov združenie občanov v mieste bydliska odsúdeného a zamestnávateľa odsúdeného. Uvedené je len demonštratívnym výpočtom, súd môže žiadať prípadne aj iné subjekty, ak to považuje za dôvodné. Zároveň všetky v zákone uvedené možnosti nemusí využiť, napr. o odsúdeného, ktorý nie je zamestnaný, nie je možné žiadať správu od zamestnávateľa. Trestný poriadok zároveň stanovuje obligatórne prostriedky, ktorými sa skúma správanie odsúdeného. Pred vydaním rozhodnutia si súd vždy žiada od registra trestov odpis z registra trestov, správu o tom, či sa proti nemu nevedie trestné stíhanie a aj od príslušného orgánu výpis z registra priestupkov. Na základe uvedených listín posudzuje správanie odsúdeného ako celku. Skúma sa, či bol odsúdený uznaný vinným zo spáchania trestného činu, ktorý spáchal v skúšobnej dobe. Ďalej sa skúma, či odsúdený sa nedopustil priestupku obdobného k trestnému činu, za ktorý bol odsúdený. Súd rovnako zisťuje, či sa voči odsúdenému vedie trestné stíhanie, pričom je dôležité, aby výsledkom bola celoslovenská lustrácia, nielen čiastková lustrácia v obvode súdu, ktorý túto lustráciu vyžaduje. V tomto prípade nepostačuje len tzv. lustrácia MS SR, ale je potrebná lustrácia aj v systémoch orgánov prípravného konania, ktoré evidujú trestné stíhanie v prípravnom konaní. Keď súd zistí, že sa voči odsúdenému vedie trestné stíhanie pre iný trestný čin, je povinný prihliadnuť aj na to, kedy bol skutok, za ktorý proti odsúdenému bolo vznesené obvinenie, spáchaný, za účelom čoho si od príslušného orgánu činného v trestnom konaní vyžiada kópiu rozhodnutia o vznesení obvinenia. Ak súd po preštudovaní predmetného uznesenia dospeje k záveru, že odsúdený spáchal skutok pred začatím plynutia skúšobnej doby, resp. po uplynutí skúšobnej doby, na toto trestné stíhanie neprihliada.

Rozhodnutie o ponechaní podmienene odsúdenia v platnosti a súčasne o primeranom predĺžení skúšobnej doby môže súd urobiť len v skúšobnej dobe podmienene odsúdenia, o ktoré ide. V tom prípade lehota predĺženej skúšobnej doby začína plynúť dňom, ktorý nasleduje po uplynutí posledného dňa skúšobnej doby, ktorá sa predĺžila⁷. Z tohto dôvodu je potrebné, aby súd skúmal správanie odsúdeného nielen po uplynutí skúšobnej doby, ale aj počas jej plynutia. V opačnom prípade už o predĺžení skúšobnej doby rozhodnúť nemôže a musí rozhodnúť len tak, že sa odsúdený osvedčil alebo neosvedčil.

Súd v zmysle Trestného poriadku môže o osvedčení, resp. neosvedčení odsúdeného rozhodovať buď na verejnom zasadnutí, alebo môže rozhodnúť tzv. od stola, avšak s predošlým súhlasom prokurátora. Rozhodnutie „od stola“ je rozhodnutím rýchlejšim, hospodárnejším a jednoduchším, lebo nie je potrebné vykonať verejné zasadnutie a s tým spojené predvolávanie osôb, resp. odročenie verejného zasadnutia v prípade, ak nie sú splnené podmienky na vykonanie verejného zasadnutia v neprítomnosti oprávnených osôb. V prípade rozhodovania od stola, po tom ako súd vyhodnotí, že sú splnené podmienky na osvedčenie odsúdeného, zašle žiadosť prokurátorovi za účelom vyjadrenia svojho stanoviska k veci. V prípade, že prokurátor vyjadří súhlas s osvedčením odsúdeného, súd v zmysle § 419 odsek 3 rozhodne o tom, že sa odsúdený v skúšobnej dobe osvedčil. Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok, čo pri uvedenom ustanovení nie je výslovne uvedené, avšak to vyplýva priamo z § 185 odsek 2 druhá veta Trestného poriadku.

Bez predchádzajúceho súhlasu rozhoduje súd o osvedčení, resp. o neosvedčení a následnom nariadení výkonu trestu odňatia slobody na verejnom zasadnutí. V tomto prípade súhlas prokurátora nie je potrebný z toho dôvodu, že voči takémuto rozhodnutiu súdu je prípustný opravný prostriedok a v prípade, že by sa prokurátor nestotožnil s rozhodnutím súdu, môže podať v zákonnej lehote sťažnosť. Aj napriek tomu, že rozhodnutie „od stola“ o osvedčení odsúdeného má viaceré pozitíva, v niektorých prípadoch je vhodné, resp. potrebné nariadiť verejné zasadnutie, napríklad keď je potrebné pred rozhodnutím súdu odsúdeného vypočuť ku skutočnostiam, ktoré súd zistil z dožiadaní z jednotlivých orgánov.

Záver

Na záver je možné konštatovať, že rozhodovanie súdu o osvedčení odsúdeného je dlhšie trvajúci proces, počas ktorého súd zisťuje podmienky pre svoje konečné rozhodnutie. Súd sleduje správanie odsúdeného v skúšobnej dobe a odsúdený je túto kontrolu súdom povinný strpieť. Riadna kontrola a sledovanie správania odsúdeného v skúšobnej dobe sú potrebné z toho dôvodu, aby súd zistil, či podmienene uložený trest odňatia slobody bol trestom adekvátnym a postačujúcim na to, aby odradil odsúdeného od opakovaného páchania trestnej činnosti a tým aj preventívne zabezpečil ochranu záujmov spoločnosti, ktoré sú chránené Trestným zákonom.

Literatúra

Čentěš, J. a kolektív: Trestný zákon, Veľký komentár. Bratislava : Eurokódex, 2013. s. 108.

Recenzovali:

JUDr. Ondrej Prikryl, PhD.,
Okresná prokuratúra Nové Mesto nad Váhom

doc. JUDr. Jaroslav Klátik, PhD.,
PF UMB v Banskej Bystrici

Princíp proporcionality posudzovaných právných úprav v konaniach pred Ústavným súdom Slovenskej republiky a Ústavným súdom Českej republiky

Júlia Ondrová*

Abstrakt:

Cieľom predkladaného príspevku s názvom *Princíp proporcionality posudzovaných právných úprav v konaniach pred Ústavným súdom Slovenskej republiky a Ústavným súdom Českej republiky* je analýza dvoch aktuálnych rozhodnutí v konaní o súlade pred ústavnými súdmi Českej republiky a Slovenskej republiky, ktoré rozvírili hladinu v spoločnosti. Autorka tým chce poukázať na rozsah skutočností, na ktoré sú ústavné súdy schopné poukázať pri rozhodnutí o zrušení právneho predpisu ako celku.

Kľúčové slová:

ústava, ústavný súd, konanie o súlade, legitímny cieľ, princíp proporcionality, právny štát

Principle of the Proportional Assessment of the Legal Adjustments Done at the Slovak Republic and the Czech Republic Constitution Courts Proceedings

Abstract:

The aim of the presented contribution with the title „*Principle of the Proportional Assessment of the Legal Adjustments Done at the Slovak Republic and the Czech Republic Constitution Courts Proceedings*” is to analyze two recent decisions regarding the court action on compliance done at the Constitution Courts of the Czech Republic and the Slovak Republic which caused the society stirring up. Further on, the author wanted to reveal the range of factors which the Constitution Courts are able to point at when deciding on the abolishment of the legal order as a whole.

Keywords:

Constitution, constitution court, court action on compliance, legitimate aim, proportional principle, lawful state.

* JUDr. Júlia Ondrová, PhD., odborná asistentka Katedry ústavného práva, Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Studies and articles

Jaroslav Chovanec: Professor
Mojmír Mamojka – 65 years old 97

Vladimír Zoubek: Eighty years of life
of Dr.h.c. prof. JUDr. Jaroslav Chovanec, CSc.
in the view of czech and european
political science and theory of law 99

Milan Hodás: Magna Carta's Impact
on the Development of Constitutional Law 112

Róbert Jáger – Tomáš Gábriš: The issues
of law of persons and family law
in Great Moravia, based on the extant
sources and their linguistic analysis 122

Mojmír Mamojka: Typology
of business law contracts 138

Zoltán Valentovič: Fundamentals
of the law of evidence in slovak republic 146

Jana Bedlovičová: Court decision
on the certification of the convict
at conditional suspension of sentence 156

Júlia Ondrová: Principle of the Proportional
Assessment of the Legal Adjustments
Done at the Slovak Republic
and the Czech Republic
Constitution Courts Proceedings 165

Michal Turošík: The division
of obligations on roman law 175

Piotr Szymaniec: Different cultures
and the justice: Amartya Sen's idea
of justice from the point of view
of contemporary legal philosophy 183

Reviews 201

From selected publications 207

Štát a právo

State and law

*Ročník 02, 2015, číslo 2
vychádza štvrťročne*

Časopis Štát a právo je vedecko-teoretickým časopisom pre otázky vedy o štáte a práve, právnej histórie a jednotlivých právnych odvetví právnej praxe. Je určený predovšetkým vysokoškolským učiteľom, vedeckým pracovníkom, študentom doktorandského štúdia na právnických fakultách, ako aj širokej právnickej verejnosti pôsobiacej v právnej praxi a v štátnych a samosprávnych orgánoch.

Uverejňuje pôvodné štúdie a články z rôznych odvetví práva, eseje, informácie, diskusie, analýzy, správy z vedeckého života, recenzie a anotácie, ako aj správy k životným jubileám významných predstaviteľov vied o štáte a práve, taktiež z medzinárodných konferencií a sympózií na aktuálne vedecko-teoretické témy a podobne.